

1 Waarom WINK?

Boeren en tuinders, en hun adviseurs, erfbetreders en ketenpartners, hebben al jaren de beschikking over een waardevolle verzameling data en kengetallen over prijzen, kostprijzen, saldoberekeningen en begrotingen: de KWIN, voluit Kwantitatieve Informatie. Met dit door Wageningen UR gevalideerd standaarddocument kunnen boeren en tuinders rekenen aan hun bedrijfsvoering. En omdat iedereen dezelfde standaardcijfers hanteert, kunnen adviseurs en onderzoekers de bedrijfsvoering van verschillende boeren met elkaar vergelijken. Handig, zodat iedereen het over dezelfde dingen heeft. Er is een KWIN voor bijna elke sector: van bloembollen tot geiten en van glastuinbouw tot melkvee.

Natuur gedreven voedselproductie maakt opmars

Er is een 'onderstroom' van nieuwe voedselproducenten bezig aan een opmars. Er is één overeenkomst: deze mensen werken met de natuur, het zijn natuur gedreven voedselproducenten. Mensen die met voedselbossen aan de slag gaan bijvoorbeeld, het gedachtegoed van permacultuur uitrollen, agro-ecologie omarmen, of dieren in de natuur inzetten. Deze nieuwe voedselproducenten zijn vaak idealistisch, gedreven en pionierend. Het zijn veelal inspirerende mensen die vaak met vallen en opstaan toewerken naar een houdbare manier van voedsel produceren. Voor dit soort nieuwe landbouwbedrijven is echter geen KWIN beschikbaar. Terwijl daar wel veel behoefte aan is. Want ook deze ondernemers willen rekenen aan hun bedrijfsvoering en onderling gegevens uitwisselen, zodat ze van elkaar kunnen leren.

De WINK inspireert en helpt vooruit

Het is daarom tijd voor de WINK, als een soort 'Groene KWIN', een alternatief met een knipoog naar de KWIN voor natuur gedreven boeren, tuinders, voedselbosbeheerders, natuurboeren, herenboeren, heideboeren, enzovoorts. WINK staat voor Waardevolle Informatie Natuurgedreven Kwaliteit. Het moet een praktische 'boerentool' worden, die naast cijfertjes ook vol met onderbouwde inspiratie zit. Iedereen die in de primaire voedselproductie bezig is, moet er iets van zijn of haar gading kunnen vinden. Zo kan de WINK bijdragen aan de transitie naar meer op de natuur gedreven vormen van voedselproductie. We willen drempels verlagen, mensen aanzetten tot anders durven denken en doen, tot een meer door natuur gedreven voedselproductie.

2 Wat is WINK?

Aanleiding voor WINK

In maart 2017 werd rondom de Herenboerderij in Boxtel de [Green Deal Natuurinclusief Grondgebruik Herenboeren](#) getekend. Hierin is afgesproken dat er op de Herenboerderij geëxperimenteerd kan worden met alternatieve vormen van voedselproductie. Zo kunnen

we de Herenboerderij als het ware als proefboerderij gebruiken om onderzoek te doen naar de vragen die leven bij de natuur gedreven boeren. Al die boeren vertegenwoordigen een enorme diversiteit aan type bedrijven, filosofieën, samenwerkingsverbanden, technieken en persoonlijkheden. De ambitie voor WINK is om hierin overeenkomsten en verschillen te duiden, zodat iedereen hiervan kan leren.

Waarnemen, leren en doen!

Eind 2017 is een consortium van 'dwarse' boeren, tuinders, wetenschappers, onderzoekers, adviseurs en andere deskundigen gestart met een project voor de ontwikkeling van een prototype van de WINK, onder de titel: Waarnemen, leren en doen! Dit tweejarig project is een opdracht van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit. Het project wordt gefinancierd door het ministerie van LNV.

WINK leert van pioniers

Voor de ontwikkeling van WINK gaan we op bezoek bij pioniers die natuur gedreven voedselproductie bedrijven, sommigen met een zeer lange ervaring, anderen net startend. Onder deze natuur gedreven boeren leven veel vragen over allerlei praktische zaken rond bijvoorbeeld bodemgezondheid, voedselveiligheid, dierenwelzijn, mineralenbeheer en biodiversiteit. Tegelijkertijd hebben deze pioniers een berg aan kennis en ervaring die handig en nuttig is voor anderen. Via interviews wordt dit allemaal in kaart gebracht. Voor een deel wordt dit op de website van WINK gepubliceerd, in woorden, foto's en films.

WINK toetst

De informatie die we bij de pioniers ophalen wordt getoetst door onderzoekers en studenten van universiteiten, hogescholen en onderzoeksinstituten. Tegelijkertijd toetsen deze onderzoekers en studenten of en hoe de reeds beschikbare kennis en ervaring over bijvoorbeeld gangbare vormen van landbouw, bosbouw en natuurbeheer handig en nuttig zijn voor natuur gedreven boeren.

WINK wisselt uit

We staan nog maar aan het begin van een reis, de reis naar de WINK. Gezamenlijk willen we met boeren, tuinders, wetenschappers, onderzoekers, adviseurs en andere deskundigen een gevalideerde reisgids maken voor iedereen die in de praktijk bezig wil zijn met natuur gedreven voedselproductie. Uiteindelijk is WINK voor iedereen, ook voor de voedselconsumenten. Want ook die kunnen een bijdrage leveren aan natuur gedreven landbouw.

3 Partners van WINK

Het consortium

Het consortium bestaat uit leden van de volgende partijen:

Louis Bolk Instituut (LBI): Kees van Veluw

Wageningen Environmental Research (WER): Raymond Schrijver

Copernicus Instituut Utrecht (CIU): Jerry van Dijk

Stichting Herenboeren Nederland (HBNL): Geert van der Veer

Stichting Heideboerderijen Nederland (SHN): Martin Woestenburg

Natuurlijke Landbouw Projecten en Advies (NLPA): Mariska Slot

Vereniging Natuurboeren (VNB): Joke Stoop

Vital Food Management (VFM): Marjon Wijdeven

HAS Hogeschool Den Bosch (HDB): Erwin van Woudenberg

Aeres Dronten (AD): Janne van den Akker

Communicatieteam

Douwe Korting: tekst

Joris van der Kamp: video

4 Financiën

Het project is begroot op €611.000 voor 2 jaar. Het resultaat is dat er eind 2019 vijf bedrijven zijn geïnventariseerd met de WINK-methode, dat er een prototype digitaal informatiesysteem is waarin de opgehaalde ken- en stuurgetallen verwerkt worden, dat er inspirerend tekst- en beeldmateriaal is om andere boeren te motiveren en dat er een basis ligt voor een langdurig monitoringsplan voor de vijf bedrijven.

LNV heeft voor dit project €485.000 beschikbaar gesteld. Voor de overige €126.000 hebben de consortiumpartijen zich gezamenlijk garant gesteld, met de doelstelling om dit bedrag nog op te halen bij co-financiers.